

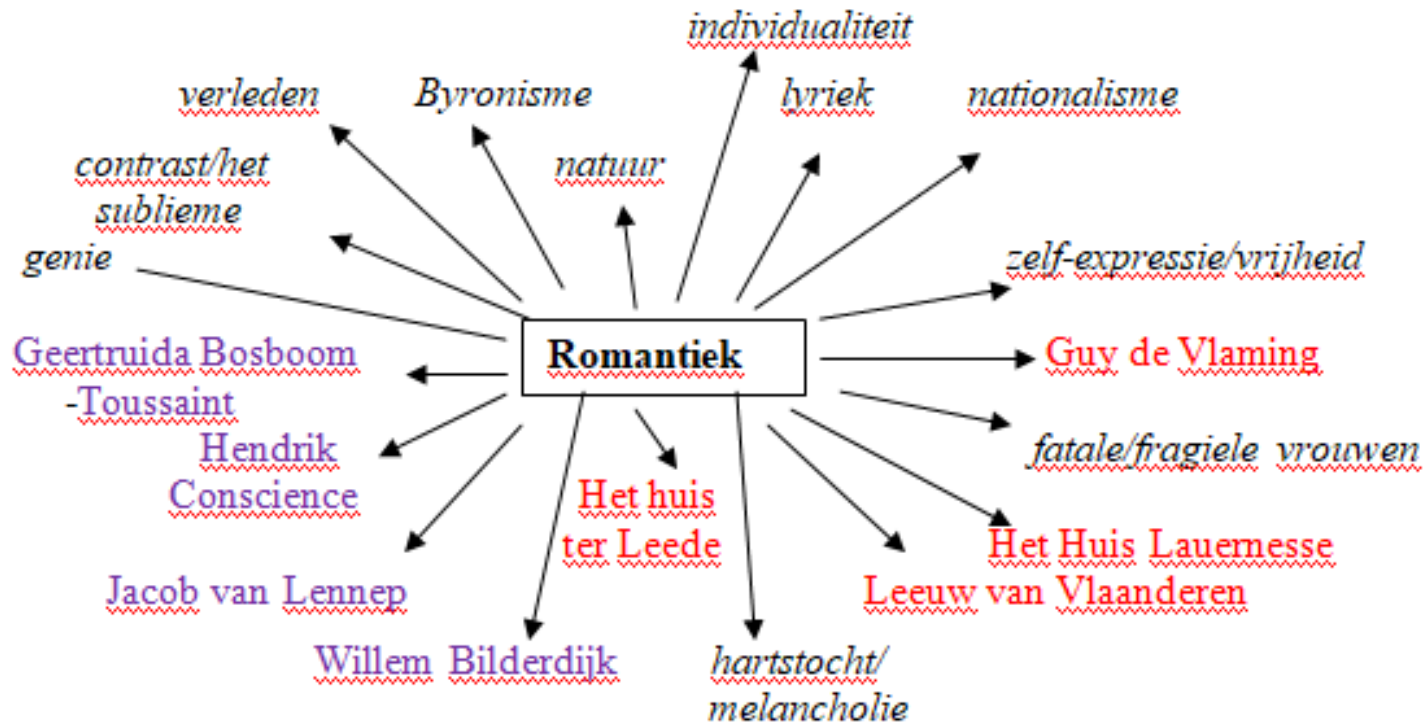
Romantiek in Nederland

Romantiek – wat stel je je voor?

- „zoetelijk“ of te maken hebbend met liefde?
- overdreven, fantastisch en onwaarschijnlijk?
- tegenpool van „klassiek“ (tegen de Griekse traditie – dit is een eigentijdse betekenis van het woord)
- verhalend, in het genre van roman
- een woord dat van toepassing is voor de beschrijving van een bepaald soort landschap?

Romantiek - woordwolk

Cursief: kenmerken van de romantische poëtica

Rood: bekende romantische werken

Paars: namen van Nederlandse romantici

Verwarring over de romantiek als periode

- Verwarring over wat romantiek eigenlijk is en waarom sommige schrijvers romantisch genoemd worden
- Wat hebben de kenmerken van romantische poëtica met elkaar gemeen? Bvb. (terug naar woordwolk) individualiteit/zelf-expressie en nationalisme/verleden
- Toch horen beide kenmerken bij de romantiek
- De schrijvers schrijven hun werken niet in hetzelfde genre of dezelve stijl. Er zijn wel overeenkomsten tussen schrijvers van historische romans of lyrische poëzie onderling, maar niet door de grenzen van het genre heen.

Enkele opinies over de Nederlandse romantiek

- Bestaat het überhaupt?
- „In Nederland zou, volgens veel kenners, [...] geen romantiek bestaan hebben, alleen wat navolging van het buitenland. (Marita Mathijsen)
- „De romantiek in Nederland heeft wel geklapwiekt, maar is nooit opgevlogen.“ (Gerardus Brom)
- „Het is gebruikelijk wat meewarig te spreken over romantiek in Nederland en haar te ontkennen, of verre de mindere te achten van die in het buitenland.“ (Marita Mathijsen)

Drie belangrijke kenmerken van romantiek (1)

- **Zelfexpressie** (hieronder scharen wij ook de andere kenmerken zoals individualiteit, gevoel, genie, verbeelding)
- neem de tekst van Willem Bilderdijk mee (uit bestand Handout op moodle) en aan de hand van de tekst probeer de volgende vragen te beantwoorden.
- Zie je in *Dichterlijke geestdrift* twee verschillende concepties van het schrijverschap? Welke kenmerken moet het dichtkunst of een ware dichter volgens Bilderdijk hebben? Wat bepaalt de vorm van de gedichten?
- Als jullie de eerste zin lezen, heb je een associatie met de beroemde woorden van een andere romantische dichter (uit Engeland) hierbij?

Commentaar tot het gedicht „De dichter“

- dit citaat uit een gedicht is uiterst poëticaal – de dichter schrijft over de juiste opvattingen voor het schrijven van poëzie volgens hem
- De dichter is geen vakman meer, die de regels kent en ze gebruikt om een ideaal gedicht tot stand te brengen, hij wordt gedreven door zijn gevoel. Hij breekt de tot dan toe geldende tradities.
- Het gevoel dat hem drijft kan tot razernij, waanzin leiden, als het niet uitgedrukt zou worden in een gedicht. Het gevoel geniet ook een heel hoge status, het wordt verheven tot God, het lekt uit hoge hemel
- Dat verheft de kunstenaar tot een nieuwe positie in de maatschappij, kunstenaar als genie, geen gewone burger (zie voor een contrasterende opvatting met deze romantische de tekst uit *Romantici en revolutionairen* over dichtgenootschappen)
- Het schrijven is niet voor iedereen, niet iedereen heeft een gave van verbeelding. Dit is een nieuw element in de literatuurgeschiedenis, nieuwe poëtische opvatting – verbeelding wordt heel belangrijk. Het kan tegenstrijdige, contrasterende elementen verenigen, het ziet sporen van verleden in het heden en wijst op geheime verbanden in de natuur.

Drie belangrijke kenmerken van romantiek (2)

- **Verleden, nationalisme**
- Veel interesse in (vooral nationale) geschiedenis. Verbinding met het vorige kenmerk – verbeelding: het verleden was als een nieuwe dimensie die door middel van verbeelding ontdekt kon worden.
- De middeleeuwen was vooral een favoriete periode in Vlaanderen, Gouden eeuw in Nederland. In de middeleeuwen hadden de Vlaamse steden een veel belangrijkere rol dan aan het begin van de 19e eeuw
- Interesse in verleden kon gebruikt worden voor het opbouwen van een nationale identiteit. En wie weet nu al welke schrijver en welk roman nu besproken wordt? ;-)

Hendrik Conscience – De leeuw van Vlaanderen

- Historische bron: gebeurtenissen rond de Guldensporenslag (1302) en de rol van de stadsgilden uit Brugge en andere steden
- Korte schets van het verhaal: Toen de graaf van Vlaanderen Gwijde van Dampiérre naar Frankrijk komt om voor de vrijlating van zijn dochter bij de koning te smeken, wordt hij met alle andere Vlaamse ridders (onder wie ook zijn zoon Robrecht) gevangengenomen. De schuld hiervoor ligt niet aan de koning, Philippe le Bel maar aan zijn wraakzuchtige vrouw Johanna van Navarra, die met haar oom de Chatillon een stel slechterikken zijn. Zij wil straks ook de dochter van Robrecht, Machteld gevangennemen, maar een Vlaamse ridder die op haar verliefd is, Adolf van Nieuwland zorgt voor haar. De meest belangrijke personages voor het opstand tegen het Franse bewind van Vlaanderen, zijn echter niet de ridders maar de leden van de gilden, met hun leiders Pieter De Coninck (wevers) en Jan Breydel (beenhouwers) uit Brugge – zie volgende slide.

Het standbeeld van Jan Breydel en Pieter De
Coninck op de Grote markt in Brugge

Hendrik Conscience – De leeuw van Vlaanderen

- Voortgezet: Vanwege hun opstand en verzet tegen de Franse overheersing komt er een grote Franse leger naar Kortrijk en de Vlaamse steden sturen er hun veel kleinere leger tegen. Het lijkt erop dat de Vlamingen zullen verliezen toen er een gouden ridder op het slagveld verschijnt die uiteindelijk de Vlamingen tot overwinning leidt. Straks komen wij te weten dat het Robrecht van Bethune is die vrijgelaten uit de Franse gevangenis is omdat een andere Vlaamse ridder voor hem naar gevangenis ging.

De leeuw van Vlaanderen (1838) – context

- Conscience schreef zijn roman in een periode van Vlaamse culturele herleving, bekend als Vlaamse Beweging. Toen was Vlaanderen op het maatschappelijke, politieke en culturele vlak overheerst door Franstalige Belgen. In de periode dat er van Vlaamse literatuur en cultuur nauwelijks sprake kon zijn, was Conscience bekend als „de man die zijn volk leerde lezen.“ Het is typisch voor het genre van historische roman dat het nooit alleen over de geschiedenis spreekt, maar het heeft altijd op een indirecte manier ook iets te zeggen over de tijd waarin het verschijnt. Conscience biedt de voor gelijkheid en culturele autonomie strijdende Vlamingen van zijn tijd een voorbeeld in de heldendaden van hun voorvaderen.

De leeuw van Vlaanderen - vragen

- Beantwoord aan de hand van de twee citaten uit het bestand Handout de volgende vraag:
- Waarvoor zien wij Conscience het verleden van Vlaanderen gebruiken? Wat is het verband tussen het heden van Conscience en het verleden in De leeuw van Vlaanderen?

Drie belangrijke kenmerken van romantiek (3)

- **Contrast, het sublieme, natuur**
- De derde kenmerk wordt onderzocht aan de hand van interpretatie van een episch gedicht van Jacob van Lennep „Het huis ter Leede“ (op moodle)
- Probeer het gedicht (waarvan jullie alleen maar delen moeten lezen) als een samenhangend verhaal samen te vatten.
- Welke romantische kenmerken (groep 3) zien jullie in het gedicht?
- Wat voor contrasten zien wij in het gedicht die met licht als motief te maken hebben? Hoe dragen de veranderingen van licht/soorten licht bij aan de interpretatie van het gedicht?